

gospodarske, obrtniške in narodne

Izhajajo vsako sredo po celi pōli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 9. februarija 1876.

Obseg: Kmetovalci! ki deteljno seme kupujete, pazite, kar vam tukaj pravimo. — Navod za pridelovanje lanu in prediva po Belgiškem načinu. (Dalje.) — Predlog za skupščino malih obrtnikov. — Kmetijski zgodovinski spomini vsega sveta vredjeni po mesecih. (Dalje.) — Postava o stavbah na Kranjskem. — Mednarodno varstvo tičev. — Recenzija „Latinske slovnice“ — Bob v steno meče, kdor v Dunajskem državnem zboru o spravi narodov govori. — Jugoslavenstvo. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Kmetovalci! ki deteljno seme kupujete, pazite, kar vam tukaj pravimo.

V 1. listu kmetijskega časnika „Oesterr. Landw. Wochenbl.“ beremo, da v kmetijskem poskuševališči v Tharandu, ko so preiskavali seme rdeče, bele, zelene in Švedske detelje, so našli semenu primešanega kvarcnega (kremenastega) peska, ki ga lomijo v kamnorovu v Lieben-u poleg Prage in potem v neki fabriki na rdeče, belo, zeleno itd. barvajo. Ta pesek mešajo goljufni trgovci deteljnemu semenu, da težje vaga; kmetovalci pa so potem goljufani, kajti vsak kamenček ali pesek je tako podoben deteljnemu semenu, da ga na videz ni lahko ločiti od semena in to tem manj, ker se barva njegova tudi z vodo ne dá od tega peska izprati.

V 2. listu pa omenjeni časnik še tudi to pripoveduje, da seme Francoske in Ogerske lucerne (nemške detelje) je tudi pomešano z drugimi deteljnimi semeni (z Alfalka-deteljo, kosužkom, orehovcem itd.) in pa s kamnički, ki so nemški detelji zelo podobni, tako, da v 100 funtih take detelje je komaj 25 funtov prave nemške detelje.

Tudi nek Ljubljansk trgovec je nedavno od nekega naših kmetov kupil veliko rdeče detelje, ki je bila namešana s peskom in majhnimi kamnički.

To tedaj priča, da je taka sleparija tudi že pri nas znana! Zato opominjamo naše gospodarje, naj pri nakupovanju deteljnega semena skrbno pazijo, da jih nepošteni prodajalci ne osleparijo in v veliko škodo ne spravijo.

Fr. Š.

Obrtnijske stvari.

Predlog za skupščino malih obrtnikov.

Gosp. M. Simettinger, rudarski inženir in marljivi prvomestnik gospodarskega odseka Štajarskega obrtnijskega društva v Gradcu, je tudi nam poslal drobno brošurico pod naslovom: „Ein Gewerbetag“, v kateri pozivlja male obrtnike (rokodelce), naj se zdramijo in resen korak storijo za posvèt, kako bi se odvrnile stiske, v katerih se znajde dandanes zelo ubožani stan malih obrtnikov (rokodelcev), in bi se jim pripomoglo

v bolji stan. Kot prvo stopinjo k temu pa nasvetuje shod ali skupščino taci obrtnikov iz vseh dežel Avstrijskih.

Kar naravnost moramo reči, da je ta klic res „beseda o pravem času“, kajti nadloge malih obrtnikov so čedalje večje, in skrajni čas je, da se za-nje kaj izdatnega stori, ker brez krivde svoje vidno propada mala obrtnija v zadnjih letih lažnjive narodno-gospodarske povzdige („des volkswirtschaftlichen Aufschwunges“). Ali bo pa mogoča v vsem tista organizacija, ki jo gospod pisatelj v blagem svojem namenu želi, to je drugo vprašanje.

Gosp. Simettinger začenja razpravo svojo z besedami, ki jih je presvitli cesar 2. decembra 1873. leta rekel deputaciji malih obrtnikov tako-le: „Res, v težavnih časih živite, pomoči vam je treba, da ne obupate.“ Potem pa razklada vzroke, po katerih je mala obrtnija ubožala in čedalje bolj ubožuje. Med tem je eden glavnih vzrokov gotovo ta, da — kakor velike ribe požirajo male, so velike obrtnije, fabrike, ki s stroji (mašinami) cenejše blago delajo, delo in delavce vzele malim obrtnikom, kateri ne morejo konkurirati s fabriškimi izdelki, ki so cenejši, čeravno slabiji, kupci pa gledajo dandanes bolj na ceno kot na dobro in trpežno blago. Pisatelj preiskuje tudi še druge vzroke, ne pušča v nemar „obrotnijske svobode“ in drugih napotkov več. Ko je vzroke propada preiskaval, prestopi na to, kako jih odpraviti in malim obrtnikom na noge pomagati. Mi se skladamo z velikim delom nasvetovanih sredstev, kakor na priliko, z osnovo obrtnijskih društev po deželah in njihovimi podružnicami v posamesnih okrajih dežele, le nepotrebni se nam zdijo vladni zastopniki v teh društvih. Tehtne premislke pa imamo o izpeljavi tega, da bi se obrtnijski oddelek mogel zdaj odcepiti od trgovinske zbornice, da bi mali obrtniki zastop našli v deželnih zborih in v državnem zboru. Da bi se to — cesar tudi mi želimo — moglo zgoditi, treba bi bilo predrugačenja trgovinskih in obrtnijskih zbornic volilnega reda za deželne zbore in za državni zbor. Vse to utegnili bi le pričakovati od predrugačenja cele današnje vladne sisteme.

Ta pomislek vendar naj bi ne ustrašil mož iz vrste malih obrtnikov, da ne bi v mejah postavnih stopili na noge po vseh deželah Avstrijskih in se zbrali na Dunaji v skupni shod, ter se posvetovali o predlogih gosp. Simettingerja, kajti še danes velja prislovica: „pomagaj si sam, in pomagal ti bo Bog.“